

Analytikeren og ønsket.

Jacques Lacans indsats¹ består i bund og grund i en radikalisering af hvad Sigmund Freud kaldte *Wunsch*: ønsket — en term som Freud ikke rigtigt fik begrebsliggjort, optaget som han var af rigdommen ved den *Vorstellung*, han lige havde fået øje for, som fra første færd og hele vejen igennem blev det ufravigelige grundlag for den kommende —altid undervejs og fortsat uafsluttede— metapsykologi. Det kunne ikke være anderledes thi for Freud er *Vorstellung*: 1) den afgørende bestanddel i det netværk af « komplekser », som udgør det psykiske apparats 'topik'; 2) fundamentet for den driftsmæssige 'dynamik'; 3) drivkraft, som følge af dens forviklinger, i den enkeltes subjektive økonomi. *Vorstellung* er nemlig ganske sælsom af natur, da den både kan fortrænges, forkastes eller fornægtes (blandt meget andet), og alligevel altid finde en udvej til at gøre sig gældende. Den bestemmer simpelthen over subjektets skæbne og derfor forstår vi godt at Freud gjorde den til omdrejningspunktet for hele den psykoanalytiske rationalitet.

Dette gælder faktisk også for ønsket, *der Wunsch*, bundet som det er til de omvæltninger som forestillingen undergår; altid til stede i henhold til subjektets historie — hvilket i lige så høj grad er historien om de nævnte omvæltninger. *Wunsch* bærer derfor lige så vel mindet om de beklagelser, afkald og loyaliteter som idealerne forlanger, som de ofringer disse medfører. Det minder os om vores forsagelse. Om at det kunne være anderledes. Forestillingens vægt er dog så stor, at ønsket for det meste kun giver sig til kende i det skjulte, eller som noget der rammer ved siden af. Selv i drømmens hallucinatoriske form må ønskets forhåbninger eller længsler, fromme eller ej, realiseres under dække (hvilket ikke mindst *die Entstellung*² har som opgave at føre igennem censuren).

Lacan anerkender ønskets forventninger —en stræben som kan være bevidst og alligevel miskendt—, men fremhæver samtidig det uforløste aspekt ved Freuds term. For i modsætning til ønsket som stræben (*vœu*), der altid vil være knyttet til forskellige genstande, står det lacanianske *désir* snarere i et forhold til intet, til mangel, til det radikalt uindfriede. Heraf dets grundlæggende ubevidste karakter ('ubevidst' = ikke-realiseret), på trods af dets eventuelle udkrystallisering i dette eller hint kærlighedsobjekt.

Freud var utvivlsomt opmærksom på begge aspekter, men Lacan må præcisere deres forskel for at kunne nærme sig spørgsmålet om det specifikke ved det objekt der indgår i *la dialectique du désir*, som han kaldte det. En dialektik hvis undersøgelse kræver at man, f.eks., skelner mellem de objekter der knytter sig til de bevidste ønsker og dem der anvendes til driftens tilfredsstillelse. Således fremkommer spørgsmålet om « objektet *a* », ønskets årsag, som lige så vel stiller spørgsmål til forholdet mellem ønske og nydelse (mellem *Begehren* og *Begierden*, kan man måske sige på tysk — jeg vender tilbage hertil).

Lacans « retour à Freud » i 1950'erne er uforståelig, hvis vi glemmer de tyve år, der går fra hans første overvejelser om forholdet mellem "psykisk realitet" (*die Realität*) og

¹ Dansk gengivelse af et indlæg til en kommende fransk udgivelse i anledning af 40 års dagen for Jacques Lacans død.

² Deformation, transposition, forvrængning ...

virkeligheden (*die Wirklichkeit*)³, frem til hans indførelse af teriakken "imaginær-symbolsk-reel" i psykoanalysen. « Tilbagevenden til Freud » er i bund og grund en vendt tilbage til de aspekter ved *le désir* (som *Begehren*⁴) der blev efterladt uforløste af Freud, og som kom til at orientere Lacans arbejde fra start til slut. Det afgørende er i al fald mindre ønskets indhold end dets uudslettelige insisteren.

Den første mærkbare konsekvens heraf består i, at Lacan afslutter den fænomenologiske afstikker han foretog især i 1930'erne (*spejlstadiet*, der udformes i henhold til de kriterier som det jungianske *imago* anvender, er mærket af det), og går (overvejende i 1950'erne) over en læsning af den freudianske erfaring med afsats i sprogvidenskabelige kategorier. Dette får dog også en afslutning fordi lingvistikken ikke kan give ønsket en egentlig bestemmelse, hvorfor han giver sig (fra 1960'erne og frem) til at udarbejde en logik som han mener kan rumme det ubevidstes særlige form for viden. Han kalder denne '*le non-su*', det ikke-vidste — ikke bare en 'ikke-viden' eller noget 'ikke-bevidst', men et forhold ved talens funktion som unddrager sig psykologien (det er konkret på dette punkt at Lacan må adskille sig fra lingvistikken, og dermed også strukturalismen). Bag ved hele denne bevægelse finder vi spørgsmålet om *le désir* som orienteringspunkt.

Sådanne udarbejdelser ville dog ikke have været mulige, hvis ikke den freudianske *Vorstellung* først var blevet befriet for dens imaginære tyngde (noget der ganske vist allerede er til stede i det tyske udtryk, men hvis "oversættelse" til de romanske sprog — gennem « repræsentation » — gør den endnu mere ubærlig).

Også her er det den nævnte « begærets dialektik » der vejleder Lacan og får ham til at læse *Vorstellung* som *signifiant*. En term han tager fra Saussures overvejelser over sprogets væsen, og som han forvandler til et af de væsentligste begreber i psykoanalysen efter at have rensat det fuldstændigt for den tegn-metafysik det oprindeligt indskrives i⁵. 'Signifiant' inddrages da i en logisk undersøgelse vedrørende hvordan 'noget kan stå i stedet for noget andet' og hvor det afgørende selvfølgelig ikke er dette 'noget' med derimod den stedfortrædende procedure der åbenbart gør tropen mulig. Derfor hæfter Lacan sig ved formlen *Vorstellungsrepräsentanz* — som Freud ganske vist kun anvender et par gange eller tre i forfatterskabet (men til gengæld meget præcist og på velvalgte steder) — fordi det er netop denne *Repräsentanz*-'egenskab' der gør *Vorstellung* repræsentativ. Spørgsmålet er altså, hvad det er for en logisk operation (dvs. den funktion⁶) der er på færde, hvis studie kan give en nærmere bestemmelse af 'signifikansen' (*la signifiante*), og dermed af 'signifikansfunktionen' (*la fonction signifiante*). At en sådan stedfortrædende problematik er til stede hos Freud, er uden for enhver diskussion (de operationer der organiserer forestillingernes økonomi — fortætning, forskydning, 'forvrængning', 'hensyn til fremstillelighed', etc. — tematiserer alle et repræsentationelt

³ Sondringen her findes ikke rigtigt på fransk. Lacan støder imidlertid på den bl.a. i sit møde med *Aimée*, og den er helt sikkert nøglen til hans interesse for Freuds arbejde.

⁴ Jeg insisterer på forskellen mellem *Begehren* og *Begierden* — hvor den første term peger på ønsket i intensionel forstand ('ubevidst' om man vil), mens den anden giver os det på en ekstensionel eller 'bevidst' måde —, fordi det er en vigtig problematik i psykoanalysen og grundstenen i Lacans intervention deri. Jeg er selvfølgelig klar over at i det danske sprog har vi det germanske ord "begær", men fordi denne term går alt for entydigt i en substantialistisk retning (lacanismen i Danmark er nok derfor gået i retning af en triviell 'begærsideologi', for ikke at sige 'ren hygge'), foretrækker jeg fortsat at gengive Lacans *désir* med ønske, for på den måde at opretholde den tvetydighed jeg talte om tidligere.

⁵ Faktisk ikke nødvendigvis hos Saussure selv, men afgjort hos hans elever.

⁶ Eller snarere den *funktor*, men det er et problem vi må tage os af i en anden sammenhæng.

anliggende), spørgsmålet er så hvad det er for en struktur der, i det ubevidste, er med til at producere subjektet. Lacan frembringer dér sin 'signifiant-logik', og hvad der fører han dertil er uden tvivl hans overvejelser over ønskets status. Ønsket som *désir* (*Begehren*, verbum, ikke *Begierden*, substantiv, som sagt), dvs. som funktion.

Ud fra dette perspektiv kan vi bedre forstå hvorfor Lacan allerede i 1953 præsenterer sit seminarprojekt —der forbliver det samme i 26 år— ved at sige, at man må tage bestik af den omstændighed, at Freuds indledende træk bestod i at genindføre (fordi den var, som vi skal se, blevet skubbet ude), altså genindføre spørgsmålet om ønskets plads i videnskaben.

At ville bringe ønsket (og dermed betydningen og sandhedsaspektet) ind i videnskabens regi stiller psykoanalysen i en sælsom situation. For på den ene side påtager den sig opgaven at påvise (eller i det mindste vise) rationaliteten ved sandhedsdimensionen, som videnskaben netop må tage afstand fra som gyldig problematik for at kunne konstituere sig som sådan⁷, samtidig med at den (ved således at hævde sandhedsspørgemålet som en ufravigelig instans i subjektiviteten) ikke kan acceptere at blive klassificeret som "humaniora". Det excentriske ved psykoanalysens situation er, at den hverken genkender sig som en eksakt videnskab eller accepterer at blive reduceret til hermeneutik.

På dette punkt er Freud og Lacan helt enige: psykoanalysen er en del af videnskaberne, og disse omfatter ikke "humanvidenskaberne". Men hvilken slags videnskab taler vi om i så fald? Freud hælder til den positive (prædikative) videnskabelighed og sætter sin lid til at fylogenesen vil vise vejen. Lacan er ikke sikker på at det er sådan det vil gå. I hvert fald ikke i den forstand, at den videnskab som skal rumme psykoanalysen vil have et bestemt indhold. Han er derfor mere interesseret i at studere mulighedsbetingelserne for vidensproduktion som sådan og samtidig se hvordan sandhedsdimensionen indgår i de faktiske udsagn der bliver formuleret. Dette bringer psykoanalysen lige ind i nerven for rationaliteten.

Lacan spørger derfor eksplicit til arten af den videnskabelighed som ville kunne rumme psykoanalysen. Spørgsmålet handler ikke blot om videnskabsmandens (sociologiske, psykologiske og lignende) livsvilkår og arbejdsforhold. Det er selve mulighedsbetingelserne for fremkomsten af videnskabens subjekt han interesserer sig for. Der skelnes så mellem 'videnskabsmanden' og 'videnskabens subjekt'. Det sidste i to henseender: for man kan dels spørge, hvilken type ønsker kan drive *videnskabsmanden* ud i sit ærinde, men også til det ønske der producerer *videnskabens subjekt* overhovedet. I begge tilfælde står vi over for en problematik der har med signifikantlogikken (*logique signifiante*) at gøre. Dertil kommer et tredje og nok så vigtigt aspekt, nemlig det subjekt som videnskabens fremmarch får produceret i al sin fakticitet. Det er hvad diskursteorien, som Lacan udarbejdede nogle år senere, forholder sig til.

Sådanne undersøgelser karakteriserede han som en del af studier udi hvad han kaldte de 'konjektuelle videnskaber'. Men vi kan i dag se, at Lacan derved berører nogle problemstillinger som logikerne rejste allerede i begyndelsen af 1900-tallet i forbindelse med diskussionen om matematikkens grundlag, og hvor drøftelserne gik ud på at etablere de prædikative og de imprædikative definitioners plads i den forbindelse. Det er hvad vi vil omtale i det følgende.

⁷ Hvorfor den videnskabelige procedure må skelne skarpt mellem sandhedsproblematikken og vidensspørgsmålet, for bedre at kunne udelukke den første fra sit felt.

For det forudgående er resultatet af en teoretisk udarbejdelse der kommer langvejs fra. Lacan blev nemlig ret tidligt konfronteret med de problemer, som forholdet mellem ønske og rationalitet rejser.

Hans interesse blev nemlig allerede vakt i 1930'erne ved mødet med *la rationalité morbide* og den vished, den støtter sig til. Spørgsmålet blev fastholdt i 1940'erne i forbindelse med hans undersøgelser om *mistænksomhedens* konsistens og om de hævdelser der organiseres på baggrund af en forudindtaget vished (*certitude anticipée*). Sådanne interesser får i 50'erne et første systematisk gennembrud i Lacans redegørelse for en dialektik der indvirker i sjælelivet, med fantasmet som en slags subjektiv aksiomatik. I 1960 affatter han på den baggrund den såkaldte *graphe du désir*: sammen men en anskueliggørelse af de forhold der menes at indgå i den nævnte dialektik, fremlægges heri de epistemologiske problemer det medfører for psykoanalysen, herunder dens videnskabelighed. Thi ønsket kan, som sagt, ikke artikuleres uden at sandhedsdimension er inddraget og dette er, som vi lige har set det, uantageligt for den gængse videnskabelige bestræbelse. Når Lacan sidenhen siger at videnskaben er en ideologi om subjektets afskaffelse (*la science est une idéologie de la suppression du sujet*⁸), må det høres på den baggrund. Når sandhedsdimensionen forsvinder, forsvinder også subjektet.

I midten af 1960'erne tog Lacan derfor eksplicit stilling til spørgsmålet om forholdet mellem videnskab og sandhed og bemærkede, at ud fra de præmisser dette indtil da var blevet forholdt, var der ringe mulighed for at psykoanalysen kunne anerkendes som en videnskab. Han fulgte for så vidt ganske trofast den freudianske respektfuldhed over for *die Aufklärung* og oplysningstidens idé om en stadig progression i kundskaben, selv om Lacan for længst var blevet klar over revolutionernes blændværk. Han vælger da at lade spørgsmålet stå åbent og nøjes med at erklære, at hvis den videnskabelighed, som psykoanalysen kunne stræbe efter, reduceres til hvad samtidens epistemologi forestillede sig, så var der bestemte grunde til at vente på, at et andet perspektiv dukkede op i rationalitetens horisont.

Alt imens fortsatte han sit arbejde med henblik på at etablere den logik som er til stede i det ubevidste. Over for Freuds udsagn om at 'det ubevidste ikke kender til logikken', antog Lacan at dette gjaldt for den logik der herskede i det bevidste, og at vi derfor stadig har til gode at redegøre for den, der gælder for det ubevidste. Mellem det bevidste og det ubevidste er der nemlig en relation som på mange måde minder om hvad den klassiske fysik og (det, man i mangel af bedre kalder) kvantefysikken har med hinanden at gøre: for mens standardfysikken ikke kan fatte hvordan kvanteverdenen opfører sig, så kan kvantefysikken både redegøre for sig selv og den almindelige verden. Noget tilsvarende synes at ske i relationen mellem bevidstheden og det ubevidste, og det er hvad Lacan gerne vil afklare.

Derfor bliver kategorien om 'det reelle' afgørende i det følgende. For i den undersøgelse Lacan foretager af signifiantlogikken, bliver han nødt til at spørge til de strukturelle forhold der er til stede ved enhver syntaks' indvirkning. Navnlige med hensyn til de umuligheder dette producerer og deres betydning for subjektets konstitution.⁹ Det « reelle » er her hverken en på forhånd eksisterende størrelse eller noget der blot venter på at blive afsløret (ligesom den statue kunstneren 'finder' i marmorblokken), men netop

⁸ *Autres écrits*, s. 437.s

⁹ Jeg refererer blot til den indskudte tekst som Lacan føjer i sin introduktion til *Écrits* under navnet « Parentesernes parentes ».

det, som signifikansens virkning til enhver tid får produceret i henhold til konstruktionens omstændigheder. Den væsentlige konklusion heraf er, at der ikke gives noget reel *a priori* (og heller ikke *a posteriori* for den sags skyld), hverken som enhed eller helhed (eller som begreb: hvorfor det heller ikke kan kapitaliseres på prædikativ vis), men blot som den umulighed¹⁰ der knytter sig til den syntaks der er på spil og som altid vil ændre sig i henhold til den foreliggende bogstavelighed, som Lacan kaldte det, og dennes littoralitet. At det ubevidste synes underligt og ulogisk set fra bevidsthedens side, skyldes ikke andet end dets 'kvantiske' tilstand, den omstændighed at vi dér finder *die Repräsentanz* i dens reneste form så at sige. Lacan mener at via de umuligheder vi deri registrerer, vil vi kunne udlede den logik der gælder for de reeller¹¹ som således produceres. Blandt andet derfor taler han derefter om logikken som *science du réel*.

I 1974, i Rom, vendte Lacan tilbage til disse spørgsmål idet han tager stilling til Henri Poincarés tilbagevisning af Émile Boutroux's teser om naturlovenes mulige kontingens (dvs. historiske foranderlighed). Poincaré håndhæver da, at en sådan idé, endsige mulighed, kun kan føre til videnskabens undergang, fordi det ville betyde, at det stabile forhold mellem *antecedent* og *konsekvent* (og omvendt, hvis det kommer dertil) ikke længere ville være pålideligt.

Lacan gør da opmærksom på at det egentlig ikke er sikkert at det forholder sig sådan, og at der faktisk er adskillige eksempler i videnskabens historie, hvor det, der var utænkeligt på et tidspunkt, bliver helt muligt på et andet tidspunkt. For en gangs skyld, bemærker Lacan, er filosofen mere avanceret end matematikeren. Problemstillingen er interessant for psykoanalysen, fordi det « reel » den har med at gøre, vil netop kunne defineres som en form for foranderlig umulighed.

At en ellers så fremsynet matematiker som Poincaré skulle have afstået fra at begive sig ud på sådanne vover — ham der ellers var med til at udvide den matematiske (og dermed fysikkens) horisont i så mange henseender, er sandt nok overraskende. Men det er også sandt, at en accept af sådanne muligheder ville, i det mindste *de facto*, medføre en accept af at "non-prædikativiteten", som Poincaré kaldte det, blev inddraget i ræsonnementet, noget han bestemt ikke brød sig om på trods af sin ellers erklærede konventionalisme og nominalisme. Man kan dog godt forstå hans position når man tager i betragtning at stabiliteten (invarians) i forholdet mellem 'antecedent' og 'konsekvent' sikres (i en standard situation) af en funktion der 'forbinder' dem. Dette forudsætter dog at den pågældende funktion forbliver 'neutral' og ikke giver sig til at operere på anden vis end først fastslået. Det vil sige at den prædikative værdi ved en definition må være til at stole på. Derfor bliver enhver antydning af at der skulle være definitioner som er imprædikative (dvs. definitioner som ikke henviser til en ekstern referent men til 'sig selv'¹²), uacceptabel i en rationel sammenhæng og derfor må de udelukkes (eller i det mindste neutraliseres). Faktisk skulle der gå adskillige årtier før betydningen (og gyldigheden) af sådanne definitioner (overraskende nok takket været datalogien!) blev accepteret blandt videnskabsmændene.

¹⁰ Umulighed i modallogisk forstand, dvs. i samspil med det mulige, det nødvendige og det kontingente.

¹¹ I flertal. Der findes nemlig ikke én reel, entydig og fuldkommen, men lige så mange og foranderlige som syntaksens udfoldelse producerer. Det reelle er mærket med det umulige fordi det benævner "det, der ikke holder op med ikke at skrives" (*Ce qui ne cesse pas de ne pas s'écrire*).

¹² À la: 'en signifiant repræsenterer et subjekt for et anden signifiant'.

Imprædikativiteten er imidlertid helt central i de forhold som psykoanalysen tager sig af. Ikke mindst i det som dér kaldes « ønske » og navnlig den logiske funktion det er en effekt af. Thi udarbejdelsen (eller snarere skrivningen) af den *science du reel* som Lacan var interesseret i at få præciseret, er tæt forbundet med en nærmere bestemmelse af hvad der er på færde imellem *funktion* og *felt* (hvilket for psykoanalysens vedkommende, og som Lacan peger på allerede i 1953, vedrører forbindelsen mellem *talen* og *sproget*).

Derfor appellerer Lacan til en udforskning af hvad han en tid lang kaldte « de konjekturrelle videnskaber » (hvilket var hans måde at gøre opmærksom på at i psykoanalysen drejer det sig hverken om 'natur-' eller 'human-' videnskaber, men om noget Andet). Simpelthen fordi en redegørelse for den logiske beskaffenhed ved *la certitude anticipé* der ligger i enhver hævde, kræver at de lige så vel logiske forhold der er til stede i den tilbageskuende foregriben, som Freud kaldte *Nachträglichkeit*, fremlægges. Det er hvad signifiantlogikken har som opgave at bidrage med og som vi i dag opdager er dybt forbundet med de diskussioner som Russell, Poincaré, Couturat, og andre (med Frege i baggrunden) i sin tid holdt i gang vedrørende imprædikativitetens status.¹³

At ønskets dialektik indgår (hinsides dets imaginære, rent spekulative sider) i sådanne epistemologiske problematikker bekræftes af den principielle uforgængelighed som Freud tilskrev sit *Wunsch*. 'Principiel', fordi vi er udmærket klar over at ønsket, fænomenologisk set, kan både forvrænges, forlægges, fornægtes, afledes eller endog tilintetgøres (jf. Schrebers 'sjælemord'), men det afgørende er ikke desto mindre, hvordan den signifiant-funktion der understøtter dets færden, alligevel udfører sit arbejde¹⁴.

Ønsket, i psykoanalysen, er således navnet på hvad Freud, undervejs, ligefrem måtte kalde « dødsdrift » for at blive hørt. Hvilket i øvrigt lod langt de fleste analytiker ganske kolde. Lacan gav det endelig dets rette plads da han i 1964 fik peget på, at ønskedimensionen er i psykoanalysens centrum, i og med at denne ikke kan operere uden *psykoanalytikerens ønske*.

Teksten « Om Freuds *Trieb* og psykoanalytikerens ønske » er i den forstand ganske afgørende og fortjener at blive læst skridt for skridt¹⁵. Lad os blot bemærke, at selv om vi strengt taget (og i henhold den plads Lacan tildeler Freud som signifikant for psykoanalysen) sagtens kan tale om "Lacans ønske"¹⁶, er det bedre at indse at formlen "psykoanalytikerens ønske" ikke peger på denne eller hin analytiker men først og fremmest har en begrebsmæssig karakter. Først da vil vi egentlig kunne begribe den uudslettelige drejning (topologisk, som ønsket selv), Lacan påfører psykoanalysen. En drejning som på radikal vis af-ontologiserer dens erfaring (dens teori og dens praksis),

¹³ Hvilket Freud, ikke at glemme, insisterede på hele vejen igennem på sin egen måde: kategorierne som 'overdetermination', 'gentagelse', 'dødsdrift' og 'Urgeschichte' taler i bund og grund om noget tilsvarende. For en oversigt over diskussionerne inden for logikken regi: Gerhard Heinzmann, Poincaré, Russell, Zermelo et Peano. *Textes de la discussion (1906-1912) sur les fondements des mathématiques: des antinomies à la prédictivité*. Paris, 1986.

For en mere aktuel (og teknisk) formulering, John P. Burgess: *Fixing Frege*, Princeton University Press, 2005.

¹⁴ Med hallucinationen som en ufortrøden indsats på genopretning ('helbredelsesforsøg' kaldte Freud det med rette).

¹⁵ "Du *Trieb* de Freud et du *désir* du psychanalyste", i *Écrits*, side 851 og frem. En dansk gengivelse findes i *Foregange* nr. 4, 2017

¹⁶ Fordi "Lacan" utvivlsomt er den signifikant der giver "Freuds *Trieb*" dens ræson — hvilket giver os fire termer at håndtere: "drift", "ønske", "Freud" og "Lacan".

således at de grundlæggende diskursive betingelser der er til stede deri (og intet andet, men det er allerede en hel del) fremstår klart og enkelt.

Ved at benævne '*le désir de l'analyste*' fik Lacan placeret den freudianske erfaring og dens konceptualisering blandt menneskehedens afgørende øjeblikke (på linje, efter min mening, med f.eks. tragediens fremkomst), hvilket giver den psykoanalytiske akt et politisk ansvar. "Symptomets politik" kaldte han det.

Det er op til os at holde skansen. Ved f.eks. at fortsætte indsatsen omkring formuleringen af et nyt *organon* for psykoanalysen, ved at anvende stavelserne på anden vis (dvs. i en anden rytme/syntaks).

Under alle omstændighed gælder det om at tage bestik af den type littoralitet der er til stede i de hændelser (*Geschehen*, som Freud sagde) der omgiver den enkelte.

Selv om det ved første øjekast virker ret mærkeligt og i visse henseender selvmodsigende er konsekvenserne af alt dette ganske indlysende. F.eks. konstateringen af, at den politiske praksis som dermed forfægtes, ikke kan baseres på identifikatoriske kategorier. Det gælder i forbindelse med måden hvorpå den analytiske kur udøves og ganske afgjort i forbindelse med vores håndtæring af spørgsmålet om at uddanne analytikere.

Spørgsmålet er da: Men hvordan formulere et svar til en sådan aporetisk øvelse hvor en imprædikativ *Annahme* (imprædikativ fordi den både fremstår som hypotese og antagelse) finder sted uden inkorporation?¹⁷ Det er faktisk hvad begrebet (der jo nærmest er en *oxymoron*) « psykoanalytikerens ønske », giver et bud på.

Vores hyldest til Jacques Lacan i dag kan derfor kun bestå i at vi påtager os opgaven i overensstemmelse hermed.

Oswaldo Cariola
juni 2021
(udvidet dansk udgave:
august 2021)

¹⁷ 'En politisk praksis som er fri for identifikationer', som det blev formuleret til et af vores møder.